

3. Черевко О.В. Стратегія соціально-економічного розвитку регіонів України: [моногр.] / Олександр Черевко. – Черкаси: Брама-Україна, 2006. – 424 с.
4. Інноваційні підходи до регіонального розвитку в Україні: аналіт. доп. / [С.О. Біла, Я.А. Жаліло, О.В. Шевченко, В.І. Жук та ін.]; за ред. С.О. Білої. – К.: НІСД, 2011. – 80 с.
5. Капітальні інвестиції в Україні у 2007–2011 роках. Статистичний збірник // Державна служба статистики України. – К., 2012. – 122 с.
6. Національні рахунки України за 2011 рік. Стат. збірник // Державна служба статистики України. – К., 2013 р., – С. 14–18. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу до док.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
7. «Регіони України» 2012 р. Статистичний збірник // Державна служба статистики України. – К., 2012. – С. 11–15; 155–172; 278–280; 291–292.
8. Блинов А., Харламов П. Фокус на инвестициях // Эксперт. – №24–25 от 24 июня – 7 июля. – 2013 р. – С. 22–25.
9. Ризики та перспективи розвитку України у період посткризового відновлення: монграф. / [А.І. Даниленко, В.В. Зимовець, В.І. Сіденко та ін.]; за ред. чл.-кор. НАН України А.І. Даниленка; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. НАН України. – К., 2012. – С. 170–181.
10. Гаджиев Ю.А., Акопов В.И., Крестовских Т.С. Экономика северных регионов России: инвестиции в основной капитал // Проблемы прогнозирования. – №5. – 2012. – С. 86–99.
11. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів України за 2008 рік // Міністерство економіки України. – К., 2009. – С. 49–61.
12. «Про Концепцію державної регіональної політики» / Указ Президента України від 25.05.2001 №341/2001 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу до док.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
13. «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011–2015 роки» / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.09.2010 №1900-р. www.zakon.rada.gov.ua
14. Найденов В. От кризиса к кризису // Еженедельник 2000. – №26 (659) от 28 июня – 4 июля 2013. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу до док.: <http://www.zakon.rada.gov.ua> / <http://2000.net.ua/2000/derzhava/ekonomika/92017>

О.П. КВАСОВА,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, Київський національний університет технологій та дизайну

Державне регулювання інвестиційної діяльності банків на основі тенденцій розвитку фондового ринку

У статті запропоновано схему регулювання інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку, визначені тенденції розвитку фондового ринку та діяльності банків на ньому, де найбільш важливими на сьогодні є посилення державного регулювання, впровадження корпоративних засад, посилення інвестиційної діяльності, впровадження контролінгу, зростання ролі інституційних інвесторів. Визначено основні методи та механізми державного регулювання на фондовому ринку, які дозволять реалізувати зазначені тенденції.

Ключові слова: регулювання інвестиційної діяльності банків, тенденції розвитку фондового ринку, схема регулювання, методи та механізми державного регулювання.

В статье предложена схема регулирования инвестиционной деятельности банков на фондовом рынке, определены тенденции развития фондового рынка и деятельности банков на нем, где наиболее важными являются: усиление государственного регулирования, внедрение корпоративных основ, применение контроллинга, рост роли институциональных инвесторов. Определены основные методы и механизмы государственного регулирования на фондовом рынке, с помощью которых будут реализованы эти тенденции.

Ключевые слова: регулирование инвестиционной деятельности банков, тенденции развития фондового рынка, схема регулирования, методы и механизмы государственного регулирования.

This article proposed the scheme of investment banking regulation on the stock market, accented the tendencies of the development of the stock market and banks' activities on it, where emphasized the most important: increased government regulation, implementation of corporate foundations, controlling application, increase the role of institutional investors. The basic methods and mechanisms of state regulation in the stock market, which will be realized with the help of these trends.

Keywords: regulation of investment banking, the development trend of the stock market regulation scheme, the methods and mechanisms of state regulation.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економічних відносин в Україні привів до кардинальних змін в регулюванні діяльності суб'єктів господарювання, де особливе місце належить державному регулюванню діяльності банків. При цьому значно ускладнюється регулювання інвестиційної діяльності банків, які функціонують у динаміч-

ному режимі перманентних внутрішніх і зовнішніх змін, орієнтованих на конкуренцію, подолання кризових явищ. Окремо слід виокремити питання визначення тенденцій розвитку фондового ринку і на цій основі розробки системи державного регулювання інвестиційної діяльності банків.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми.

Вивченню окремих питань інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання присвячені роботи українських та зарубіжних вчених, де можна виокремити дослідження В.Д.Базилевича, М.П. Денисенка, С.В. Захаріна, О.М.Іваницької, В.В. Корнеєва, І.О. Лютого, В.І. Міщенко, С.В. Науменкової, Р.М. Пікус, Н.В. Приказюк, Л.С.Селіверстової, Г.М. Терещенко, В.О. Галанова, О.І.Басова, У.Ф. Шарпа, Дж. Гордона, Д.В. Бейлі. Заслужують на увагу дослідження проведені О.М.Іваницькою, яка розглядає нові напрями державної

політики розвитку фондового ринку в Україні, державного регулювання розвитку фінансової інфраструктури України, державного регулювання фінансових ринків в Україні в посткризовий період, питання удосконалення біржової торгівлі цінними паперами [1–4]. Вивчаючи форми фінансового інвестування, Л.С. Селіверстова виокремлює вкладення капіталу в статутні фонди спільних підприємств у доходні види грошових інструментів, доходні види фондових інструментів [5]. С.В. Захарін констатує, що «український фондовий ринок ще не став належним інструментом інвестування національної економіки. Фактично фондовий ринок використовується як приватизаційний, а не інвестиційний (яким він має бути) механізм» [6, с. 104]. У цій же роботі він зазначає, що «інфраструктура інвестиційного ринку поки що у стані формування» [6, с. 98], з чим можна погодитися тому, що ситуація на інвестиційному ринку потребує якісних змін.

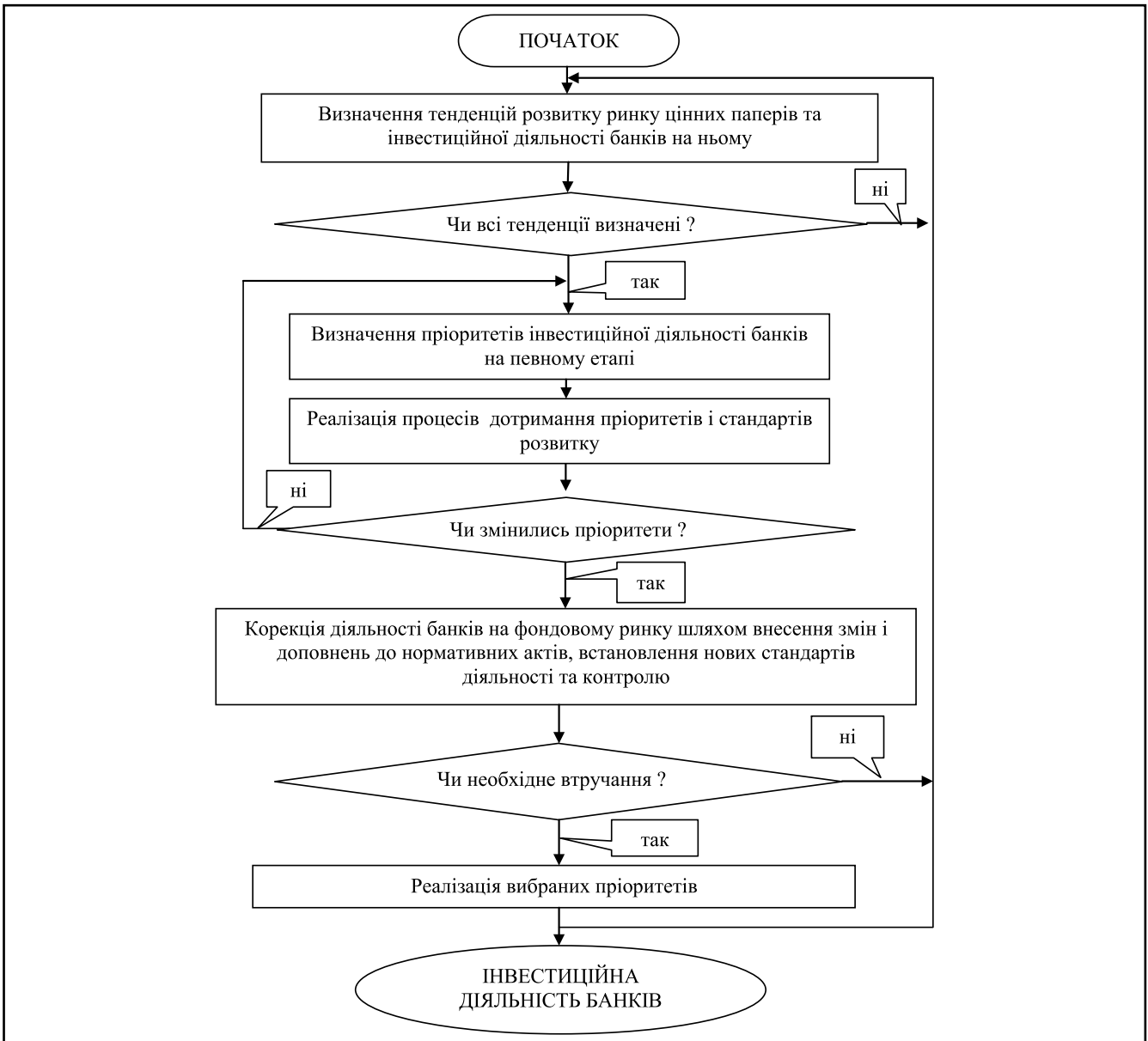

Рисунок 1. Схема регулювання інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку

Джерело: розроблено автором.

Досліджуючи інвестиційну діяльність банків, автори монографії зазначають, що «для подальшого зростання економіки України необхідною є активізація інвестиційної діяльності комерційних банків» [7, с. 5]. Активізація інвестиційної діяльності банків може забезпечуватися визначенням тенденцій розвитку фондового ринку та діяльності банків на ньому і на цій основі поліпшення проведення інвестиційних операцій.

Метою статті є розробка системи державного регулювання інвестиційної діяльності банків на основі визначення тенденцій розвитку фондового ринку та діяльності банків на ньому і внесення корекцій до нормативних актів.

Виклад основного матеріалу. З метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів державну політику корекції їх діяльності доцільно здійснювати за запропонованою нами блок-схемою, яка подана на рис. 1. Насамперед необхідно визначити тенденції розвитку фондового ринку та діяльності банків на ньому, потім встановити вплив чинників, які привели до їх виникнення (на кожному виділеному етапі) на діяльність банків, здійснити вибір основних пріоритетів розвитку фондового ринку і діяльності банків. Відповідно до пріоритетів потрібно відпрацювати корекцію системи регулювання.

Дослідженню тенденцій розвитку фондового ринку та діяльності банків на ньому присвячені роботи багатьох вчених та практиків. Однак їх напрацювання вказують на різні погляди на такий розвиток, у тому числі на значимість тих чи інших пріоритетів. Зокрема, у своїй роботі О.В. Любкіна справедливо зазначає, що більшість сучасних тенденцій у сфері фінансових послуг викликана глобалізацією разом із технічним прогресом. При цьому вона виокремлює такі тенденції, як фінансова інтеграція, консолідація фінансового бізнесу, зниження бар'єрів між сегментами фінансового ринку та універсалізація фінансового бізнесу, зміни в способах надання фінансових послуг, поширення вертикальних інтегрованих компаній, консолідація та глобалізація систем торгівлі [8].

Досліджуючи генезис економіко-правових засад фондового ринку, ще в 2006 році О. Розинка [9] розглядає історичний аспект становлення світового фондового ринку та особливості його регулювання на різних етапах розвитку, зазначає, що сучасний український ринок цінних паперів має спільні риси розвитку з періодом 1920–1930 років у США, а це дає підстави використати американський досвід для вдосконалення фондового ринку України та інвестиційної діяльності банків на ньому, а також поліпшення його законодавчого регулювання. У своїй роботі вона зауважує на те, що зараз ринок цінних паперів розвивається в трьох основних напрямках: насамперед, здійснюється подальша автоматизація фондових операцій – «самостійні комп'ютерні системи об'єднуються у всесвітню мережу електронної комунікації». По-друге, триває робота над розробкою та впровадженням нових видів і модифікацій цінних паперів, де особливе місце займають бездокументарні цінні папери, в тому числі гібридні і папери другого та більш високих поряд-

ків, що також є актуальним для України. По-третє, зростає ступінь інтернаціоналізації на фондовому ринку, що є актуальним на сьогодні. Крім цього, дослідниками визначаються інші тенденції розвитку фондового ринку та діяльності банків на ньому. Виокремимо найбільш важливі тенденції, які мають пріоритетне значення на день здійснення ранжування. Проведені нами дослідження показали, що на сьогодні найбільший вплив на інвестиційну діяльність банків справляють тенденції, що виділено на рис. 2. Врахування інших тенденцій доцільно проводити системно із внесенням змін до здійснення діяльності банків на ринку цінних паперів.

Питання державного регулювання економікою загалом і інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку зокрема сьогодні є одним із найбільш актуальних. Удосконалення такого регулювання має проходити перманентно і передбачати ймовірності настання фінансових криз та інших катаклізмів, тобто необхідно впроваджувати в діяльність фінансових посередників систему антикризового управління.

Зауважимо, що в Україні обсяги торгівлі цінними паперами на неорганізованому фондовому ринку значно перевищують такі торги на організованому, на що вказували вчені ще в середині 2000-х років. Зокрема, З.Г. Ватаманюк, О.В. Баула зазначали, що «незважаючи на всі позитивні зрушення, з 2003 року на вітчизняному ринку цінних паперів склалася парадоксальна ситуація, за якої обсяги торгів на неорганізованому ринку істотно випереджають такі ж показники організованого ринку. Так, частка організованого ринку 2003 року становила лише близько 3%, 2004-го – 4,1%, 2005 року – близько 5%. Водночас темпи збільшення частки обсягу торгів на організаторах торгівлі протягом 1998–2005 років є значно нижчими, ніж темпи зростання загального обсягу торгів на ринку цінних паперів» [10, с. 79]. Подібне становище зберігається і на сьогодні – частка організованого ринку становить 10–12%. В.М. Федосов, В.М. Опарін, С.В. Львовичкін цю ситуацію пов'язують з існуванням непрозорості і закритості фондового ринку. Вони зазначають, що «досить складною є ситуація на українському фондовому ринку», і виокремлюють головну проблему – «закритість і непрозорість – залишається нерозв'язаною тривалий час (у 2003 році на ринку цінних паперів неорганізований ринок займав 97%, у 2006-му – 94,1%, у 2007-му – 95,3%)» [11, с. 19].

Значне перевищення торгів цінними паперами на неорганізованому фондовому ринку вимагає посилення ролі держави, що особливо важливо в умовах нестабільного розвитку економіки країни, економічних криз та інших катаклізмів. Таку тенденцію підкріплюють дослідження Г.М. Терещенко, яка зазначає, що «для поліпшення стану фондового ринку України та підтримання його фінансової безпеки потрібно підвищити роль держави на фондовому ринку». При цьому вона підкреслює, що одним із ключових елементів державного регулювання фондового ринку є проведення контролю за діяльністю емітентів, професійних учасників

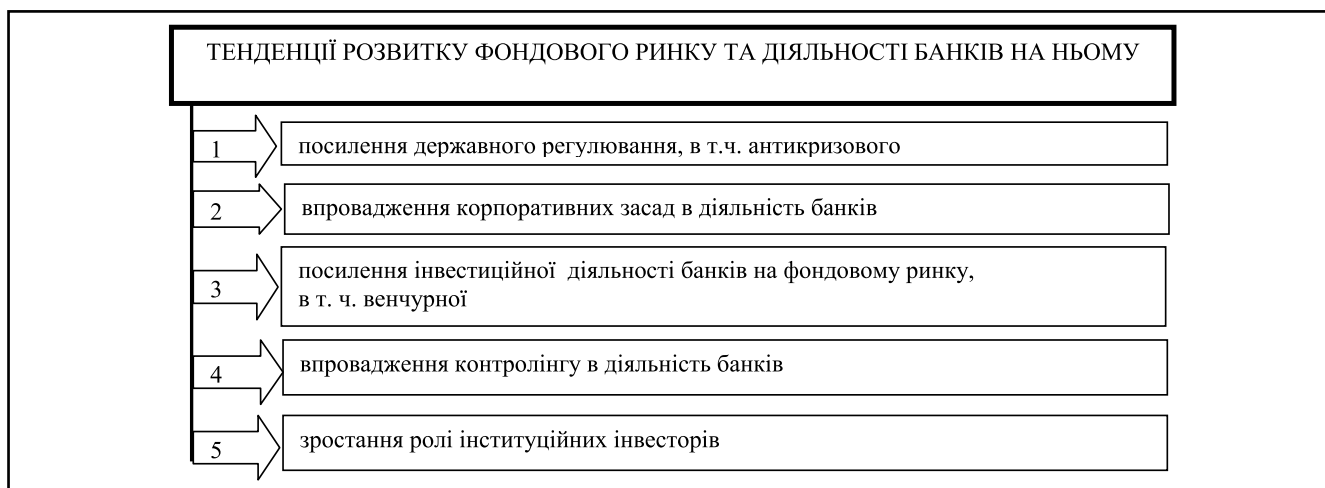

Рисунок 2. Тенденції діяльності банків на фондовому ринку

Джерело: розроблено автором.

ринку, де можна виділити фінансових посередників, а також фондові біржі і саморегульовані організації. Далі автор справедливо зауважує, що такий контроль має бути спрямований на попереднє виявлення й вчасне застереження недотримань вимог законодавства на фондовому ринку [12, с. 99]. Зазначимо, що виконання таких умов можливе при розвитку корпоративних засад управління, а також контролінгу, що є також важливими тенденціями розвитку фондового ринку та діяльності банків на ньому.

Доцільно виокремити напрацювання М.І. Діби, О.М. Іваницької, Є.С. Осадчого. Виходячи з уроків та наслідків останньої кризи 2008–2009 років вони пропонують здійснити комплекс заходів, які повинні привести до поліпшення ситуації. Виокремимо ті положення, що стосуються державного регулювання інвестиційної діяльності банків. Передусім це стосується обмеження незалежності центральних банків. Свою позицію вони обґрунтовують тим, що «саме така незалежність Федеральної резервної системи США спричинила економічну кризу. Світ став глобальним не тільки щодо інтернаціональних тенденцій, а й усередині кожної держави. Грошово-кредитна політика не може й далі функціонувати ізольовано». З іншого боку, автори пропонують посилити регулятивну роль центральних банків на інших ринках, «оскільки ринки цінних паперів, страхування, інвестиційні фонди тощо вийшли з-під контролю» [1–4, 13]. Таку позицію підтримує С. Міщенко, яка зазначає, що після кризи багато країн перейшли до «інтегрованих систем регулювання фінансового сектору», що передбачає часткове або повне об'єднання «функцій контролю та регулювання ринків банківських послуг, страхових послуг і цінних паперів» [14, с. 25]. Особливо важливо запровадження цього підходу щодо інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів України. Водночас ця діяльність має контролюватись з боку як НБУ, так і НКЦПФР, які мають розробити спільну програму регулювання діяльності банківських установ на ринку цінних паперів довгострокового характеру. Виходячи із цього пропонуємо посилити антикризові регуляторні заходи.

Можливі наступні основні два варіанти регулювання. Перший передбачає проведення кардинальних змін у механізмах державного регулювання інвестиційної діяльності банків. Другий означає здійснення деяких удосконалень існуючих механізмів. Основні відмінності між ними лежать у площині методів, що застосовуються, та отриманих результатів, які полягають в можливості реорганізації існуючої фінансової системи. Наша позиція полягає у посиленні використання економічних та інституціонально-регуляторних методів. Важливо також удосконалити роботу органів, що здійснюють регулювання. На нашу думку, в Україні ще недостатньо використані можливості існуючого регулювання діяльності банків на інвестиційному. Зокрема, йдеться про розширення кола методів, які мають бути застосовані при регулюванні, а також удосконалення наявних механізмів, що наслідком має підвищення ефективності роботи фондового ринку на сучасному етапі розвитку економіки України. Зокрема, ефективним може бути застосування податкових пільг при інвестуванні ключових об'єктів економіки України та такого інструменту грошово-кредитної політики як цільові кредити. Крім цього, доцільно здійснювати постійний фінансовий контроль і відповідне регулювання всієї фінансової системи відповідно до визначених пріоритетів.

Виходячи з цього удосконалення існуючої фінансово-організаційної моделі діяльності банків на інвестиційному ринку доцільно проводити шляхом розширення методів і механізмів державного регулювання фондового ринку, які варто адаптувати до діяльності фінансових посередників на такому ринку. Зазначені можливі методи і механізми державного регулювання подано на рис. 3.

Позицію щодо впровадження корпоративних засад в діяльність банків як одних із найбільш потужних фінансових посередників, підтримує В.І. Міщенко [15], який зазначає «...що становлення і розвиток корпоративного управління в діяльності вітчизняних банків є нагальним практичним завданням, вирішення якого дозволить забезпечити динамічне і ефективне функціонування банківської системи України». При цьому автор констатує, що при підвищенні рівня корпоратив-

ного управління корпоративні структури можуть додатково отримати 10–12% приріст капіталізації і, крім цього, суттєво покращити інші показники своєї діяльності.

Зауважимо, що одним із найбільш важливих завдань діяльності фінансових посередників, а також банків на ринку цінних паперів є залучення інвестицій. За даними Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку, обсяг залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2013 року становив 144,38 млрд. грн., порівняно з 2012 роком обсяг залучених інвестицій збільшився на 37,43 млрд. грн. [17].

Виходячи з цього наступною тенденцією являється тенденція посилення реалізації інвестиційної функції діяльності банків на фондовому ринку, що підтверджують дослідження вчених. Так, В.В. Корнеєв [18, с. 186], формулюючи пріоритетні завдання фондового ринку, насамперед виокремлює таку важливу задачу, як «надходження інвестицій до реального сектору економіки», далі встановлює, що цінні папери є порівняно дешевшим джерелом інвестування та інструментарієм для залучення коштів фізичних осіб.

Крім цього, посилюється необхідність застосування венчурного інвестування, яке є необхідним елементом іннова-

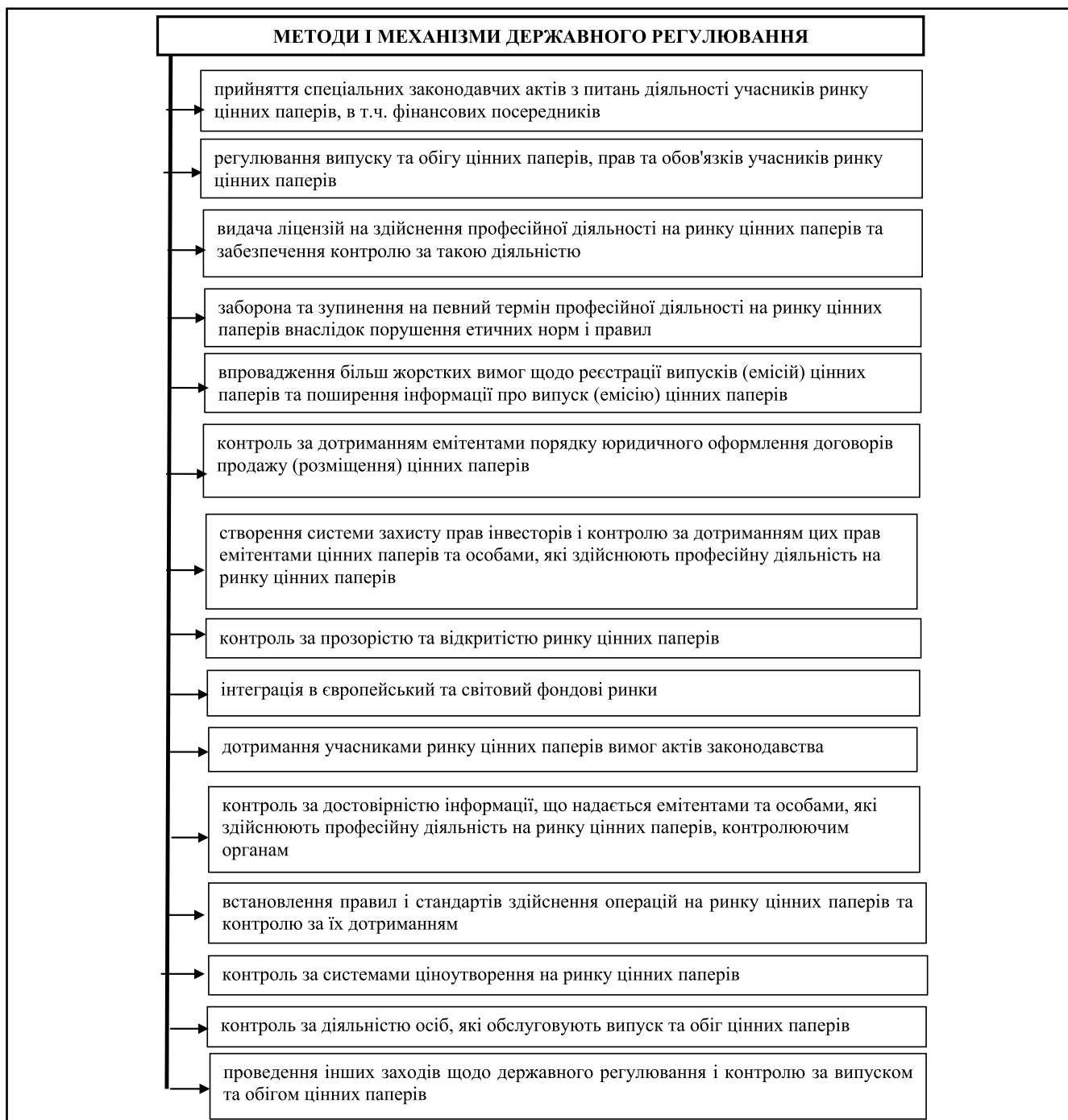

Рисунок 3. Методи та механізми державного регулювання на фондовому ринку

Джерело: складено автором; застосовані окремі положення джерела [16].

ційної моделі розвитку економіки. За умов інвестування в акції фірм венчурний капітал має певні особливості, що треба враховувати в роботі банків, які пов'язані з венчурними інвестиціями. По-перше, венчурний капітал надається венчурним фондом безпроцентно та безповоротно. В обмін на отримані від фонду кошти підприємство передає йому акції, підтверджуючи право фонду на участь у розподілі прибутку. По-друге, основним завданням під час вкладання венчурного капіталу є не отримання дивідендів, а підвищення ринкової вартості акцій підприємства.

З метою зниження інвестиційних ризиків А.В. Непран пропонує встановлювати нормативи для комерційних банків на обсяг інвестицій у цінні папери. На думку автора, «максимально допустимий обсяг інвестицій банку в цінні папери доцільно обмежувати величиною 7–12% загального обсягу активів» [19, с. 120]. Пропонуємо також встановлювати нормативне значення інвестицій банків в венчурні структури.

Слід зазначити, що банки здійснюють свою діяльність в умовах перманентних змін, які стосуються економічних, юридичних, технологічних та інших умов розвитку. Вирішення багатьох питань діяльності банків на фондовому ринку буде сприяти застосування контролінгу, що є наступною тенденцією.

Контролінг має стати основою системного управління фінансовим посередником, де передбачається інтегроване планування, управління і контроль за зростанням фінансового посередника, його рентабельністю, ліквідністю, продуктивністю, сферою ризику. Основна увага в контролінгу приділяється зв'язкам всіх видів діяльності. При цьому вся внутрішня і зовнішня інформація, яка необхідна для успішної діяльності фінансового посередника, збирається, аналізується і направляється відповідальним особам для прийняття управлінських рішень. Питання застосування контролінгу в практику суб'єктів господарювання розроблені теоретиками і практиками, що може бути основою для впровадження його положень в діяльність банків.

Висновки

Підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів доцільно здійснювати за запропонованою в статті схемою, де передбачено визначення тенденцій розвитку фондового ринку та інвестиційної діяльності банків на ньому, виокремлення пріоритетних тенденцій, здійснення корекції діяльності банків на фондовому ринку шляхом внесення змін і доповнень до нормативних актів, встановлення нових стандартів діяльності та здійснення перманентного контролю за такою діяльністю.

У дослідженні визначені тенденції розвитку фондового ринку та діяльності банків на ньому: посилення державного регулювання (особливо у напрямку антикризового управління); впровадження корпоративних засад в діяльність банків; зростання ролі інституційних інвесторів; активізація виконання інвестиційної функції банками, в тому числі венчурного інвестування; впровадження контролінгу в діяльність банків.

Враховання визначених у дослідженні тенденцій при розробленні та реалізації механізмів діяльності банків на фондовому ринку дозволить удосконалити їх інвестиційний потенціал, зокрема стратегію державного регулювання їх діяльності з метою покращення ситуації на фінансовому ринку. Подальші дослідження доцільно продовжити в напрямку посилення ролі саморегулювання та саморегулюваних організацій при здійсненні інвестиційної діяльності фінансових посередників, у тому числі банків на ринку цінних паперів України.

Список використаних джерел

1. Іваницька О.М. Державна політика розвитку фондового ринку в Україні: нові напрями / О.М. Іваницька // Фінанси України. – 2011. – №7. – С. 43–50.
2. Іваницька О.М. Державне регулювання розвитку фінансової інфраструктури України / О.М. Іваницька: Монографія. – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – 276 с.
3. Іваницька О.М. Державне регулювання фінансових ринків в Україні в посткризовий період / О.М. Іваницька // Фінанси України. – 2011. – №2. – С. 35–42.
4. Іваницька О.М. Про концепцію удосконалення функціонування біржової торгівлі цінними паперами / О.М. Іваницька // Наукові праці НДФІ. – 2012. – №1 (58). – С. 86–94.
5. Селіверстова Л.С. Управління фінансовими інвестиціями корпорації / Л.С. Селіверстова // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. праць. – К.: НДЕІ, 2013. – Вип. 11 (150). – С. 98–101.
6. Захарін С.В. Регулювання розвитку інвестиційного ринку / С.В. Захарін // Фінанси України. – 2005. – №7. – С. 98–105.
7. Інвестиційна діяльність комерційних банків: Монографія / І.О. Лютий, Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, К.І. Старовойт–Білоник. – Івано-Франківськ: ПВНЗ «Галицька академія», 2010. – 388 с.
8. Любкіна О.В. Фінансові ринки в контексті глобалізації / О.В. Любкіна // Фінанси України. – 2005. – №9. – С. 122–128.
9. Розинка О. Фондовий ринок: генезис економіко-правових засад / О. Розинка // Банківська справа. – 2006. – №2 (68). – С. 73–82.
10. Ватаманюк З.Г. Перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні / З.Г. Ватаманюк, О.В. Баула // Фінанси України. – 2007. – №5. – С. 75–85.
11. Федосов В.М. Інституційна фінансова інфраструктура України: сучасний стан та проблеми розвитку / В.М. Федосов, В.М. Опарін, С.В. Львовичкін // Фінанси України. – 2008. – №12. – С. 3–21.
12. Терещенко Г.М. Проблеми становлення та напрями удосконалення функціонування ринку цінних паперів в Україні / Г.М. Терещенко // Фінанси України. – 2007. – №6. – С. 97–104.
13. Диба М.І. Вплив іноземного капіталу на економічні процеси в Україні / М.І. Диба, Є.С. Осадчий // Фінанси України. – 2009. – №11. – С. 35–46.
14. Міщенко С. Удосконалення монетарної політики та регулювання фінансових систем / С. Міщенко // Вісник Національного банку України. – 2011. – №5. – С. 21–27.
15. Міщенко В. Удосконалення корпоративного управління в банківській сфері / В.І. Міщенко // Банківська справа. – 2006. – №2 (68). – С. 13–24.

16. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.96 №448/96-ВР. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.liga.kiev.ua>

17. Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України протягом січня–грудня 2013 року [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>

18. Корнєєв В.В. Кредитні та інвестиційні потоки капіталу на фінансових ринках / В.В. Корнєєв. – К.: НДФІ, 2003. – 376 с.

19. Непран А.В. Взаємодія банківського і не фінансового секторів економіки: стимулювання інвестиційної активності / А.В. Непран // Фінанси України. – 2013. – №12. – С. 109–121.

УДК 330.341.1

О.М. БОЙКО,

к.е.н., с.н.с., пров.н.с., Інститут економіки та прогнозування НАН України

Особливості механізмів стимулювання розвитку індустріальних парків в Україні

У статті визначено особливості розвитку індустріальних парків в Україні та розроблено пропозиції щодо механізмів стимулювання їх розвитку; обґрунтовано форми підтримки розвитку індустріальних парків на регіональному та на місцевому рівнях.

Ключові слова: індустріальний парк, містоутворююче підприємство, мономісто, девелопер, «єдине вікно».

В статье определены особенности развития индустриальных парков в Украине и разработаны предложения механизмов стимулирования их развития; обоснованы формы поддержки развития индустриальных парков на региональном и на местном уровнях.

Ключевые слова: индустриальный парк, градообразующее предприятие, моногород, девелопер, «единое окно».

The article defines the features of the development of industrial parks in Ukraine and proposals of mechanisms to promote their development; justified forms of support the development of industrial parks on regional and local levels.

Keywords: industrial park, neoindustrializatsiya, transformation, industrial capacity, state support, one stop shop.

Постановка проблеми. У спадок від Радянського Союзу Україна одержала значну кількість мономіст – понад 122 од. (111 од. – малі та 11 од. – середні міста) з 460 од., в яких проживає понад 2725,3 тис. осіб (9,5% від загальної чисельності населення міст України) [1]. Це переважно центри видобутку вугілля (32 од.), видобутку рудної та нерудної сировини (7 од.), енергетики (9 од.), переробної промисловості (27 од.), хімічної та нафтохімічної промисловості (6 од.), аграрно-індустріальні центри (18 од.), транспортні центри (9 од.), лікувально-оздоровчі центри (2 од.) та центр художніх промислів (1 од.) [2–4].

Розвиток мономіст України пов'язаний з вирішенням низки соціально-економічних проблем, які потребують вирішення. Серед них необхідно виділити: залежність соціально-економічної ситуації в місті та наповнення місцевого

бюджету від фінансово-економічного стану містоутворюючих підприємств; низький рівень інвестиційної привабливості міст та інноваційної активності містоутворюючих підприємств; технологічну відсталість, фізичний та моральний знос основних виробничих фондів містоутворюючих підприємств; низький рівень прояву підприємницької активності та неефективну спеціалізацію малого підприємництва; кризу комунальної інфраструктури, незадовільний стан благоустрою міст та дорожнього господарства, загострення проблем екологічної безпеки; вузький профіль спеціалізації працездатного населення та низький рівень їхньої мобільності, що призводить до посилення територіальних диспропорцій на ринку праці; низький рівень розвитку міської інфраструктури, зокрема сфери соціальних послуг; високий показник чисельності осіб пенсійного віку (40–50% місцевого населення), який сформувався за рахунок застосування пільгових умов виходу на пенсію спеціалістів гірничо-видобувної спеціалізації; низький рівень доходів та тенденції до зростання бідності населення мономіст.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми.

Особливості механізмів відносно стимулювання розвитку індустріальних парків висвітлювали у своїх наукових працях такі видатні фахівці, як В. Андріанов, А. Асаул, Н. Гальчинська, А. Гончаров, Л. Загвойська, Н. Зубаревич, С. Іванов, В. Ляшенко, О. Молдован, А. Новіков, С. Приходько, К. Рудий, Д. Санатов, А. Селіванов, Д. Черток та ін. Однак необхідно зазначити, що питання потребує подальшого дослідження та генезису.

Мета статті полягає у дослідженні механізмів стимулювання розвитку індустріальних парків в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні ефективна регіональна політика стимулювання розвитку регіонів не можлива без модернізації мономіст в Україні. Одним з її інструментів може стати створення індустріальних (промислових) парків, що обумовлюється дією таких чинників, як: сприяння підвищенню інвестиційної активності в економіці (допуск в індустріальний парк обмежений мінімальним обсягом інвестицій,